

Listi

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—1 Pri šolski proslavi v Tokiju, katere se je udeležilo 4000 ljudi, so 3 odpuščeni šol. sluge natrosili iz maščevanja strup v pecivo in tako je bilo zastrupljenih 1700 ljudi, 50 jih je takoj umrlo, 137 pa se jih bori s smrtjo. (»Slovenski dom« 15. V.).

—1 Manjšinski listi v Jugoslaviji. Manjšine imajo pri nas 9 dnevnikov, 39 tednikov, 23 mesečnikov. Od 71 listov je 40 nemških, 26 madžarskih, 3 so ukrajinski in 2 slovaška. (»Deutsche Zeitung« od 14. V.).

—1 Poročilo o zborovanju zveze društev »Sola in dom« je prinesel »Slovenski dom« od 15. V. pod naslovom čez 3 kolone »Katastrofa ljubljanskega srednjega šolstva«.

—1 Daljši nekrolog nadučitelju Vinku Bercetu v St. Janžu na Dolenjskem je prineslo »Jutro« od 14. V.

—1 Naval mladine na srednje šole. Dotok v naše srednje šole znaša okrog 8000 dijakov letno. Predstavniki profesorskega društva zahtevajo, da pridejo čimprej pred narodno skupščino pripravljene osnutki novega zakona o srednjih šolah in o učiteljskih, da se velike gimnazije razbremenijo z otvarjanjem novih srednjih šol in da se izdajo novele zakona o srednjih trgovskih in o srednjih tehničnih šolah. (»Slovenski narod« 14. V.).

—1 V Londonu je število šolobveznih otrok padlo za 40.000. Prihodnje šol. leto bodo opustili več razredov. (»Marib. večer.« od 14. V.).

—1 Atentator na upravitelja Einspielerja, Ivan Ogrin, ki je napadel tudi orožniško patruljo v Dolu, je zopet v ječi. Zaradi atentata na upravitelja šole v noči od 26. na 27. junija 1932. je bil obsojen takrat na 2 in pol leti ječe. (»Jutro« od 10. V. in 13. V.).

—1 Ban dr. Natlačen v Mariboru. Na vi-narski in sadjarski šoli so bana sprejeli s pesmijo tudi učitelji, ki se nahajajo tam na kmetijski - šolskem tečaju. Ban je opozarjal na važnost poslanstva učiteljskega stanu med kmetijskim narodom, kjer je treba zopet spravi-ti do veljave kmetstvo zavednost in ponos ter preprečiti malodušje. (»Slovenec« od 14. maja).

—1 Dela na novi magdalenski šoli v Ma-riboru napredujejo. Šola bo popolnoma gotova še pred jesenjo, tako da se z novim šol. letom v njej prične pouk. (»Slovenec« od 14. maja).

—1 Ocena Hessenove knjige »Petnajst let sovjetskega šolstva« je izšla v »Mariborskem večerniku« od 11. maja.

—1 Učni načrti program za 1.—4. razred meščanskih šol je izdal prosvetni minister te dni. (»Slovenec« od 18. V.).

—1 Na neki šoli je učitelj, ki se je norčeval iz Najsvetejšega, ko ga je nesel duhov-nik k bolniku, norčeval se je v pričo otrok. Tako poroča »Slovenski gospodar« od 6. V. In še dodaja: Ubogi otroci! Kam plovemo?!

—1 100 osnovnih šol, ki bodo nosile ime Pilsudskega bodo sezidali v kratkem na Polj-skem. (»Slovenski dom« od 13. V.).

—1 Pereča vprašanja našega šolstva. V Ljubljani primanjkuje šolskih poslopj za vse vrste šol, od ljudske do univerze. Tudi z zgraditvijo bežigradske ljudske šole ne bo rešeno vprašanje prostorov, ker šoli na Grab-nu in Vrtači ne ustrežata zdravstvenim in pe-dagoškim zahtevam. Od mestnih meščanskih šol nima niti ena svojih prostorov in se mo-rajso vse boriti za vsak razred z ljudskimi šo-lami. Tako se je začelo razpravljati, ali naj se v novo bežigradsko šolo vseli tudi II. mest-na meščanska šola. — Za zdravje učencev naj bi skrbeli šolski zdravniki in poliklinike, a šolski zdravniki še niso nameščeni. (»Glas naroda« od 14. V.).

—1 Učitelj Peček in senator Pucelj je naslov članka v »Slovenski zemlji« od 15. IV., ki hudo napada bivšega ministra.

—1 Na osnovni šoli v Trzinu je bilo v zadnjem času več izprememb. »Jutro« od 16. maja piše, da sta bila premeščena dva agilna sokolska delavca Demšar in Šavnikova. O tov. Omanovi, ki je prišla zopet v Trzin, pravi »Jutro«, da ni resnica, da je bila preganja-na od JNS režima. Vzroki njene preme-stitve so bili drugje.

—1 Vlado kliče na pomoč proti brez-verskim vzgojiteljem »Domoljub« od 13. V. Med drugim piše: Kako naj mladini utrjujejo versko čuvstvosovanje vzgojitelji, ki ne hodijo k maši, ki med zapovedano šolsko molitvijo pregledujejo uradne knjige, ali drže roke v čelo med šolsko molitvijo zbeže iz razreda? V nadaljnjem opisuje list nekatere primere. Piše o neki profesorici, ki si je obesila rožni venec okrog vratu in med smehom učenek ho-dila gor in dol po razredu, norčljivo govo-reč: »Vidite, da bom bolj ponižna!«

Neki profesor vprašuje gimnazistke: »No, ali je bil večer morda kak poljubček?« Dru-gi spet politizira učencem, kakšni avstrija-kanti da so bili klerikalci.

List navaja tudi druge grehe profesorjev in učiteljev, se obrača na prosvetnega inspek-torja, da napravi »koreniti pregled« in kon-čuje takole: Če dvomite o tem, hoče li slo-venški narod katoliške šole in zavedno kato-liško učiteljstvo ali ne, potem izvršite o tem važnem vprašanju v Sloveniji čimprej ljudsko glasovanje.

—1 O pogrebu Vinka Berceta piše »Jutro« od 17. V.

—1 O razrešenem šolskem upravitelju Ant. Potočniku in njegovih zaslugah piše »Jutro« od 17. V.

—1 Iz »Učiteljskega tovariša« omenja »Domoljub« od 13. V. članek za dvig učiteljske avtoritete in pripominja: Kadar bo ve-čina učiteljstva vzgajala mladino po kato-liških načelih ne bo potrebovala nobene oblast-ne zaščite več.

—1 »Naš glas« od 15. V. ponatiskuje iz »Učiteljskega tovariša« Kneževičev članek »Nauk iz nadloge«.

IZJAVA

Združenje nastavnikov meščanskih šol — Sekcija za dravsko banovino izjavlja z ozi-rom na objavo v »Slovenec« z dne 12. maja 1936 in registracijo v »Učit. tovarišu« od 14. maja 1936, da ni bilo na zborovanju v Celju dne 10. maja govora o ukinitvi viš. nar. šol tam, kjer so meščanske šole. Poročilo je v to-liko netočno.

V Ljubljani, dne 18. maja 1936.

A. Fakin, s. r., predsednik.

—1 V Franciji je skupina rezervistov odrekla pokorščino oficirjem. »Domoljub« od 13. V. objavlja to vest pod naslovom: »Delo francoskih učiteljev že rodi sadove«.

—1 Nova revija »Piramida«, ki jo urejuje Radivoj Rehar v Mariboru, je izšla.

—1 Vprašanje meščanske šole v Žalcu bo v kratkem rešeno. Nova šola dobi prizidek poleg ljudske šole. (»Glas naroda« 19. V.)

—1 Poučno potovanje slovenskih šolnikov na Češkoslovaško. Te dni je odpotovalo na Češkoslovaško pod vodstvom prof. Šiliha, predsednika »Pedagoške centrale« 27 šolnikov. (»Mariborski večernik« od 18. V.)

—1 Prvo fašistično šolo so že ustanovili Italijani v Addis Abebi te dni. (»Slov. dom« 19. V.)

—1 Zahteve učiteljstva meščanskih šol: Naj se že enkrat uredi gmojni položaj učiteljskega meščanskih šol, ki imajo večjo šol-sko izobrazbo, pa kljub temu od 200—300 Din manj plače kot osnovnošolsko učitelj-stvo. Naj se ukine kuluk. So proti monopoliz-aciji knjig in zvezkov. Naj se ustanovi sa-mostojen oddelek v ministrstvu prosvete in samostojen oddelek za meščansko šolstvo pri banski upravi. Šolstvo naj se decentralizira

Mladinska matica

—mm Vsebinska 8. številke »Našega roda«, Ribičič: Uvodna. Seliškar: Bratovščina Sinje-ga galeba. Meško: Orači. Mrzel: Zgodba o Trinajstcu. Bevk: Razbojnik in njegov kum-če. Čížek: Prlek v Pukšah. Joung-Kunaver: Bivališča ljudi. I. Primožič (Ljubno): Bodešče-va Neža. Cicibanov rod: Vseved. Gosja voj-ska. Doma in po svetu: J. Zupančič: Pod praporom Jadranske straže. Race. Ob 60let-nici Cankarjevega rojstva. Mladina piše. Uganke. Rešitev ugank.

—mm Ekspedicija zadnje številke »Naše-ga roda« se prične danes 22. t. m. Šole, ki niso še poravnale naročnino, naj to nemudoma store, da ne ostanejo brez zadnje številke li-sta in obenem brez knjig.

—mm Letos bodo člani Mladinske matice pa res zadovoljni s knjigami, ki jih prejmejo okrog 15. junija. Knjige ne bodo samo dobre; ampak bodo tudi tako opremljene, kot še nobeno leto. Kresnice IX. bodo natrpne risb, skic in fotografij znamenitosti z vsega sveta. »Barake« je lepo ilustriral ljubljence naše mladine Maksim Gaspari. »Posteljo gospoda Fibriha« je izredno bogato okrasil s številni-mi ilustracijami Slavko Pengov. »Čurimurčki« pa izidejo res razkošno s posebnimi barvani-mi prilogi na finem papirju z ilustracijami Viktorja Cotiča.

—mm Prosimo vse one, ki so obdržali »Pirhe«, da nam pošljejo čimprej denar, ker moramo poravnati račune v tiskarni in kli-šarni.

—mm Ob 80. letnici Tesle priobčujemo »Razori« daljši članek, kateri ob koncu opo-zarja učence na Čermeljevo knjigo »Nikola Tesla« in razvoj elektrotehnike, ki jo je iz-dala Mladinska matica.

—mm Ob Teslovi 80letnici, naj si vsak-do naroči knjigo dr. Čermelja »Tesla in raz-voj elektrotehnike«, ki je izšla v naši založbi.

—mm Od prosvetnega saveza združenja vseh nameščencev ministristva prosvete iz Bolgarije je prejela Mladinska matica glede izdaje »Pirhov« naslednji dopis:

Zelo smo se razveselili, ko smo prejeli v prekrasni Vaši izdaji lep prevod naših mla-dinskih spisov. Visoko cenimo poklon, ki ste ga napravili s tem naši mladinski literaturi. V tem vidimo najlepši izraz bratske solidarno-sti v kulturnem pogledu. Ko se Vam za lep dar srčno zahvaljujemo, izrekamo obenem srčno željo, da pride do še tesnejšega sodelo-vanja pri kulturnem delu obeh bratskih na-rodov.

(Poleg tajnika je podpisal pismo tudi znani profesor Konzulov.)

—mm O zadnji številki »Našega roda« piše »Mariborer Zeitung« od 17. V.

—mm V svoji kulturni kroniki prinaša »Mariborer Zeitung« od 13. V. kratko oceno o »Pirhih«. Med drugim pravi tu: Tone Poto-kar je izbral 25 kratkih povesti iz bolgarske književnosti in jih je mojstrsko prevedel. Vsi pomembnejši bolgarski pisatelji so zastopani, tako da je knjiga nekaka antologija. Prevodi se naslanjajo točno na originalne in so zelo po-srečeni. Knjigo krasijo številne ilustracije, pri katerih so sodelovali skoro vsi domači ilu-stratorji. To mladinsko knjigo lahko vsakemu toplo priporočamo.

in preuredi tako, da bo trajala osnovna šola od 7. do 11. st. leta (4 leta), enoten nižji tip srednje šole od 11.—15. leta (4 leta) in višja srednja šola od 15.—19. leta (4 leta). (Z zbo-rovanja v Celju, »Jutro« 19. V.)

—1 Slomškova knjiga »Blaže in Nežica« kot fabula ni originalno delo. Vsa pisma so Schmidova. Vendar je delo tako spretno pre-sajeno na domača tla, da je vzgalo in rodilo uspehe. (Velušček Ciril, »Jutro« 19. V.)

Učiteljski pravnik

—š Uradno poslovanje. Vloga. Prošnje. Tak je naslov V. poglavja Roč. kataloga za 1935./36. šolsko leto, ki ga pa nekateri še ne poznajo — znamenje, da ne posedujejo tega prekoristnega pripomočka, ki stane le 17 Din.

V. G.

—š Roč. katalog 1936./37. izide letos že meseca julija. Naročila izvršite po dopisnici čimprej, da bo možno določiti naklado. Ob-enem naročite tudi tablice »Moji premjki« za učiteljstvo na šoli.

V. G.

Naša gospodarska organizacija

—g Podporni sklad Učit. samopomoči. V zadnjem času nekateri vračevalci podpor sa-movoljno znižujejo dogovorjene mesečne ob-roke, drugi zakasnujejo z vračili za 2 ali še več mesecev. Te opozarjamo na sprejeti pred-log na letošnjem obnem zboru. — V začet-ku tega meseca je načelstvo razdelilo večji znesek. Vračevalci pa prav nič ne hite, da bi nam poslali za ta mesec določene obroke. Če se to stanje ne zboljša, odpade na prihodnji seji nova razdelitev. Uprava ima 25 nerešenih prošelj. En del teh in pa vse po 10. maju 1936 vložene prošnje bodo rešene po velikih počitnicah (v septembru ali oktobru). Upo-števajte to!

—g Učiteljski dom v Mariboru. Za »Hre-nov kamen« so nadalje prispevali: učit. dru-štvo za šolski srez 100 Din, učiteljstvo osn. šole v Oplotnici 100 Din. Učiteljsko društvo za celjski srez je darovalo tudi za »Pestov-škov kamen« 100 Din. Iskrena zahvala!

—mm Ocena »Pirhov« je izšla tudi v zadnji številki (9-10) »Mentorja«. V uvodu govori kritik o kulturnih stikih z Bolgari in nadaljuje: »Pirhi« bodo mnogo pripomogli k medsebojnemu spoznavanju. 25 pravih, pri-povedk, legend in basni 21 bolgarskih pi-sateljev in pisateljice vsebujejo »Pirhi«, ki jih je ilustriralo 26 naših priznanih sli-karjev. — Motivi, ki jih obdelujejo bol-garski pisatelji, niso prav za prav nič nove-ga, ker so splošni, in jih poznamo tudi med svojim narodnim blagom v tej ali oni vari-jaciji, a vendar so zanimive in pravi prav tako je zanimivo, kako jih podajajo. Otro-kom postanejo »Pirhi« ena najljubših knjig, a tudi odrasli bodo radi segli po njih, zlasti taki, ki jih zanima narodno blago.

Učiteljski pevski zbor JUU

—pev Učiteljski pevski zbor sklicuje svo-jo zborovo skupščino dne 5. junija t. l. ob 18. uri v Rogaški Slatini z običajnim dne-vnim redom. Celokupno članstvo najvljudneje vabimo, da se skupščine polnoštevilno udeleži.

—pev Članstvu sporočamo, da se bo vršil 6. junija t. l. ob 15. uri koncert UPZ v Ro-gaški Slatini v dvorani Zdraviliškega doma. Udeležba pri tem nastopu je za vse članstvo obvezna, ker se ta nastop smatra kot oficialna proslava desetletnice zborovega kulturnega udejstvovanja. Več o tem bo v prihodnji šte-vilki »Učit. tovariša«.

Razpored potovanja in bivanja v Rogaški Slatini je sledeč:

Ljubljansko članstvo ter oni, ki potujejo skozi Ljubljano, se odpeljejo z glavnega kolo-dvora v Ljubljani 5. VI. ob 13. uri 36 min. V Grobelnem se pridružijo tov. (-ice) iz mari-borske strani. Ob 18. uri se bo vršila zborova skupščina, po tej večerji. Ob 20. uri pevška vaja ob 22. uri. Naslednjega dne, 6. VI., bo od pol 9. do pol 12. ure pevška vaja. Točno ob 12. uri kosilo. Ob 15. uri koncert v sla-vnostni dvorani Zdraviliškega doma. Po kon-certu zakuska. Iz Rog. Slatine se odpeljemo 6. VI. ob 18. uri 15 min.

Upravni odbor vabi k sodelovanju na tem nastopu vse tov. pevce (-ke). Naročili bomo prenočišča za vse. Ako pa bi se kateri ne mogel iz teh razlogov udeležiti tega nastopa, prosimo, da nam to sporoči z dopis-nico takoj.

Izplačilo potnih stroškov bo v Slatini kot običajno.

Odbor.

Šolski radio

S ŠESTE SEJE ODBORA ZA ŠOL. RADIO. Z ozirom na to, da ima radio-postaja v juniju že skrčen poletni program, je bil spre-jet sklep, da bo v juniju tudi v šolskem radiu le ena tedenska oddaja in sicer vsak petek ob 11. uri.

Petek, 5. junija, nastopi narodna šola iz Zaloga pri Komendi s pokrajinsko oddajo, ki jo vodi ga. Milena Vrčnovna.

Petek, 12. junija: Od krpe do papirja. Ogled Piatnikove papirnice v Radečah; gosp. Rudolf Bratok.

Petek, 19. junija: Kosovo in slepi guslar; gosp. Vekoslav Mlekuž.

Sobota, 27. junija. Vidovdanska proslava.

—r XXXI. teden. Torek, 26. maja, bo predaval g. dr. Lavo Čermelj: »Ob osem-desetletnici Nikole Tesle.« — 10. julija bo sla-vila vsa država osemdesetletnico našega naj-slavnejšega živečega rojaka, ustvaritelja mo-derne elektrotehnike in radiotehnike, Nikole Tesle. Ker bodo tedaj šolske počitnice, je za šolske proslave določen 28. maj. Predavatelj bo v primerni poljudni obliki v kratkih besedah orisal življenjsko pot in življenjsko delo Nikole Tesle. Govoril bo o njegovih epohal-nih odkritjih na polju fizike in elektrotehni-ke, radi katerih mu mora biti ves kulturni svet hvaležen in radi katerih moramo biti mi, njegovi rojaki posebno ponosni. Saj je ves razvoj civilizacije in kulture v zadnjih pet-desetih letih nujno združen z delom Nikole Tesle. Tesla je z izumom večfaznega ele-ktričnega toka in vrtilnega magnetnega polja omogočil proizvajanje in prevajanje električ-ne energije v velikem in največjem obsegu. Njegovi visokofrekvenčni tokovi pa niso prinesli samo nezalutnih znanstvenih odkritij, temveč so našli tudi najširšo praktično upo-rabo v tehniki in medicini. Teslo pa moramo smatrati tudi kot pravega ustvaritelja radio-tehnike, kajti vse, kar je bistvenega pri pre-nosu električne energije na razdaljo brez ko-vinskih prevodnikov, je že on odkril. V času, ko so drugi delali prve nesigurne poizkuse z elektromagnetnimi valovi, je Tesla že lahko pokazal na sijajne uspehe svojega dela. — II.—III.

Petek, dne 29. maja bo govoril g. Vojko Jagodič: »Kakšen poklic si bom izbral in za-kaj.« Težke gospodarske in socialne razmere niso prizanesle niti otrokom. Tudi med nje je že prodrla skrb za bodočnost. »Današnji dnevi prinašajo človeku samo žalostne in težke čase. Kmet obupuje, delavec vse zgaran in v težavah trpi, čevljar se stiska v svoji delavnici in večkrat mu uide kaka solza, ker ima premalo dela. Koliko pa je ljudi, ki ho-dijo od hiše do hiše prosit...« Le-te besede, ki jih je zapisala učenka neke narodne šole nam dovolj zgornjo pričajo, da tudi mla-dina že intenzivno misli na svojo bodočnost. To pa naravnost terja, da je treba posvečati ravno izbiri poklica že v zgodnji mladosti dovolj pažnje, da se ne bodo mlada življenja izgubljala v brezplodno iskanje, marveč da bodo znala pravočasno zastaviti in posvetiti vse svoje mlade in sveže sile v korist skup-nosti, pa tudi v svoje lastno dobro. Predava-nje je namenjeno v razmišljanje mladini o izbiri poklica, kar naravnost terjajo odgovori, ki so jih poslali učenci iz vseh krajev Slo-venije predavatelju na poziv v preteklem me-secu. Zeleti bi bilo, da gg. učitelji na to pre-davanje mladino še posebej opozore in se eventualno morda o temi že razgovarjajo. — II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v četrtek, 21. maja, ob 16. uri predaval g. Puš: Sloven-ski kmečki dom. V nedeljo, 24. maja, bo ob 16. uri predavanje: Kmetijski nasveti.

Štanovska organizacija JUU Iz izvršnega odbora

—iz Izvršnem odboru Jug. učiteljskog udruženja Beograd — 11. V. 1936 Kuršumlja — Učitelji srezova, dobričkog, kosaničkog, lapskog, prokupačkog i vučitrnskog na zboru u Kuršumlji pozdravljaju svoj izvršni odbor i solidarišu se nastojanjima na popravku pri-lika škole i učiteljstva. — Pretsednik: Drago Mučalića.

—iz Jugoslovenskom učiteljskom udruže-nju — Beograd — Kruševac — 8. maja 1936. Okupljeno učiteljstvo iz sedam srezova sa svoje velike skupštine, pozdravlja svoje vod-stvo, dajući mu puno priznanje želi da istraje u svome teškom poslu. — Pretsednik, Milu-tinović.

—iz G. Dimniku Ivanu, pretsedniku Ju-goslovenskog učiteljskog udruženja — Beo-grad — Devdelja 11. maja 1936. — Sa svoje sednice nastavnického veća pozdravljamo svo-ga pretsednika i želimo mu istrajan rad. — Pretsednik: Stevan Tanović.

Iz društev

— ČLANOM (ICAM) MURSKOSOBOŠ-KEGA DRUŠTVA. Zaostanki na neplačani članarini gredo v tisoče. Dolžnost discipli-niranega člana je, da poravnava obveznosti do društva. — Zato opozarjamo dolžnike, da naj poravnajo članarino do 5. junija t. l., sicer prenehajo biti člani. — Odbor.

Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO LJUB-LJANA - OKOLICA — VZHODNI DEL bo zborovalo 6. junija t. l. ob 9. uri v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. — 2. Predavanje tov. Vranca: Aktualni pedagoški problemi pri nas in v CSR. — 3. Predlogi za banov. in drž. skupščino JUU. — 4. Volitev delegatov za banov. in drž. skupščino. 5. Raznoterosti.

Na zborovanju se bodo razdeljevale knji-ga Slov. šol. matice, zato se prosijo naročniki, da pridejo po nje. Odbor je razmotril tudi težko stanje društvene blagajne in sklenil iz-tirjati potom odvetnika vse zaostanke na čl-anarini takoj po 6. juniju t. l. v kolikor ne bo-do poravnani do tega dne. Odbor.